

SİNOPALE ULUSLARARASI SİNOP BİENALİ

Trafik ışıkları olmayan şehir! Şehriyle iç içe bir bienal

Georg Klein'in tarihi Sinop Hapishanesi'nden yarattığı devasa enstalasyona, hatta heykele bakarak bienale giriş yapıyor ve deneyimli sanatçı, dokuz dakikalık loop'lar halinde yedi ayrı sesi yansıtıyor

FIRAT ARAPOĞLU

Tarihi Sinop Hapishanesi'nin Bölge Çocuk İslahevi Binası. 1999'da Kültür Bakanlığı'na devredilen binaya yaklaşıldığında, cephedeki dokuz pencere açıklığına yerleştirilmiş aynalar ve bu aynaların içerisindeki hoparlörlerden gelen şarkılarla karşılaşılıyor. Sinoplu gençlerin hapisteki bir arkadaşlarına gönderecekleri şarkılar. Aynalar, içerde olanın aslında "bakanın, kendisi olduğunu gösteriyor, halkın ıslah edilen çocukluğu. Georg Klein'in binadan yarattığı devasa enstalasyona, hatta heykele bakarak bienale giriş yapıyor ve deneyimli sanatçı, dokuz dakikalık loop'lar halinde yedi ayrı sesi yansıtıyor.

'Sinopale Uluslararası Sinop Bienali' (ya da bienal gazetesi Sinopsis'deki diğer bir adlandırmasıyla Sinopale Uluslararası Çağdaş Sanat Sergisi) 14 Ağustos'ta açılışını yaptı. Kavramsal çerçevesi ise 'Gizli Anılar, Kayıp İzler' başlığını taşıyor. Etkinlik içerisinde Sonja Böhlander Tanrısever'in atölye çalışmaları, Renan Koen'in 'İçimdeki Dev Senfoni II' projesi, Artcitizens' Shop, Ziya Azazi dans atölyesi ve sanatçının 'Ember' performansı, Hülya Karakaş'ın tiyatro projesi ve Hande Sağlam'ın küratörlüğündeki 'Sesin İzi-Engin Aksan Arşivi' sergisi ve 'Sesler' atölyesi çalışmaları da yer aldı. Böylece çok yönlü bu etkinliklerin Sinop halkı ve bienal izleyicilerini çekmek adına tasarlandığı görülüyor. Bu etkinliklerin eleştirisini başka değerlendirmelere bürkeren, görsel sanat çalışmalarına odaklanalım.

22 SANATÇI 8 KÜRATÖRİ

Bu hesaba göre bir küratöre 2.75 sanatçı düşüyor Sinopale'de. T. Melih Görgün, Beral Madra, Vittorio Urbani, Nike Baetzner, Rana Öztürk, Branko Franceshi, Vaari Claffey ve Hande Sağlam bienalin eşküratörleri olarak ilan edilmişti. Bienal sanatçıları, et-

Tarihi Sinop Hapishanesi.

kinliğin merkez mekânı tarihi hapishanedeki işlerle görürsek; Sergi sizi sessel olarak Klein'in girişte belirttiğim 'Aynaların Şarkıları' yerleştirmesi ile karşılıyor. 2007 Santralistanbul'daki 'Kamusal Alan ve Güncel Sanat' projelerinden hatırlanabilecek Maria Pappimitri'nun 'Hotel Nokul' çalışması ise serginin dikkatleri çeken ama çağdaş sanat tarihinde bilindik çalışmalardan. Sinop'taki Gül Palas otelden esinle oluşturulan Hotel Nokul'da şehrin belleğine dair göndermeler var, fakat Sinop hariç coğrafyasal göndermeleri belli kâğıtların ötesine geçemiyor.

Fotoğrafın önemli adlarından Sıtkı Kösemen'in Sinop-Karadeniz serisi, kente dair farklı enstantaneleri büyük boyutlu çıktılarla sunarken, Daniele Pezzi, Avustralya'da ait oimak istediği mekânı aradığı 'A Man a Foot ain't a Man at All' çalışması ile beraber Sinop'ta kurguladığı, batık bir kenti Sinoplu bir balıklık ile beraber aradığı etkili videosu ile bienalde yer alıyor. Garanti Platform Residency Programı'ndan hatırlanacak Els vanden Meersch'in hayalet Kürt kasabalarını seğilediği çalışmasının etkililiğinin yanında, Google-Sinop olarak adlandırılan merkezî yerlere dair fotoğrafları derlediği küçük seçkisi de görmeye değer. Maria İkonomopolou'nun 'Anı Yetiştirmek' çalışması yerel kültüre dair çiçekler ve tekstilde bu çiçeklerin kullanımını, onları anlamsal olarak destekleyen yine kâğıtlardan üretilmiş sözcüklerle sunuyor. Yerel belleği simgeleyen çalışma olarak iyi, ama malzeme seçimi ve mekânın rüzgar alışığı ve deforme bir bina oluşunun hesap edilmemesi açısından aktüel durumun yetersiz bir çalışma. Aynı deritten Joel Andrianomearisoa'nın 'Kara Sevda-melankoli-Düşlerde Uykü İsrâf Etmek' çalışması da nasibini almış. Kâğıt, plastik, kumaş ve küçük aynalar gibi malzemeleri kullanarak yatak, merdiven, öznenin kendini deneyimlediği küçük ayna formlarının sunulduğu çalışması bilinçsiz izleyiciler ve rüzgarın azizliği ile bazı yerlerde deforme olmuş. Anne Metzen'in Sinop'un radar noktası olarak tespitini sunduğu raporlar ve halktan radar üssündeki ABD'lilerle iletişimde olanların anılarından derlediği ra-

porlar bienalin vurucu çalışmalarından. Etkileşimliliği Yoko Ono'nun işlerini akla getirirken, izleyicide dönüştürülmüş, manipüle edilmiş bir düşünce hissiyatını oluşturabiliyor.

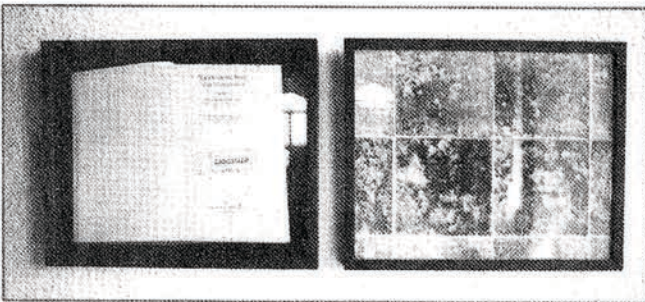
BİLİNDİK VE YENİLİKÇİ VİDEOLAR

Rana Öztürk ve Vaari Claffey'in küratörlüğündeki 'Geçici Olarak Rafa Kaldırıldı' sergisi başlık olarak ve sergideki bazı işlerle uyumu ile oldukça etkileyici. Tabii ki bütün işler bu temayı kaldırır durumda değil. Öncelikle giriş katındaki 'Masa Projesi' uzun zaman sonra ilk defa yerini bulduğu bir mekân olarak, kütüphane içerisinde Sinoplu karikatürist Seyit Satatçı'nın işlerini ve onunla ilgili bir belgeseli gösteriyor. Videolar ve diğer işlerden akılda kalanların başında, yazının başlığını da sözlerinden aldığım Ronan McCrea'nın 'Alfred H.'nin Kayıp Fotoğrafları' başlıklı slaytları ve Declan Clarke'ın 'Problem Biziz' başlıklı kütüphanelerden kaldırılan sol içerikli kitapları teşhir ettiği çalışmaları geliyor.

İşli Eğrikavuk, Tayfun Serttaş, Fiona Marron ve Sean Lynch'in çalışmaları algıda farklılaşmalar yaratan, kurgu, yabancılaştırma etkilerini kullanan işler. Gülsün Karamustafa'nın işi de arada bir kategori olarak İstanbul yabancılaştırması üzerinden Sinop'ta sergileniyor. Sarah Pierce, Ferhat Özgür, Bea MacMahon, Rhona Byrne'nin işlerinde ise pek yenilik görülemiyor. Pierce'nin İrlanda dilinde sunulan eski haberleri montajlaması, Özgür'ün Bridgend'i in-situ tespitler olarak bir öneri sunmuyorlar.

Bu sütunda tüm bienali analiz etmek elbette zor. Ama genel hatlarıyla genelde başarılı bir etkinlik olarak üçüncüsünü de gerçekleştirmiş Sinopale. Tüm küratörleri tebrik etmek gerekiyor elbette, ama halkla iç içe geçen, izleyicilerini oluşturmaya başlayan, halkın izninin olmadığı herhangi bir "ötekileştirici" çalışmayı içermeyen Sinopale için T. Melih Görgün ve Beral Madra'yı ayrı kutlamak gerekiyor. Bienalin Sinopsis dergisinde "8. Sinopale'yi görürsem mutlu olacağım" diyen Madra ve "Buralardan gelen bir enerji beni sağlıklı kılıyor" diyen Görgün'e önümüzdeki bienallerde tekrar buluşmak üzere demek gerekli.

Declan Clarke'ın 'Problem Biziz' başlıklı, kütüphanelerden kaldırılan sol içerikli kitapları teşhir ettiği çalışması.

FOTOĞRAFLAR: YALÇIN KEŞEN